

2023:20

GENOMFÖRANDEPLAN FÖR KARTLÄGGNING AV VÅLD MOT MÄN I NÄRA RELATIONER

Jämställdhetsmyndigheten

Göteborg, december 2023

Rapport 2023:20

Dnr: ALLM 2023/285

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Mikael Thörn

Telefon 031-392 90 26

INNEHÅLL

Bakgrund	4
Uppdraget.....	4
Utgångspunkter	4
Avgränsningar	5
Genomförande.....	6
Forsknings- och kunskapssammanställning	6
Kartläggning av förekomst	6
Kartläggning av insatser	7
Samordning och samverkan med andra uppdrag och aktörer	8

BAKGRUND

Här beskrivs regeringsuppdraget, Jämställdhetsmyndighetens tolkning av vad som ska innefattas i kartläggningen samt utgångspunkter för genomförandet.

Uppdraget

Jämställdhetsmyndigheten har fått i uppdrag att ”kartlägga förekomsten av mäns utsatthet för våld i nära relationer samt göra en analys av behovet av olika insatser, till exempel skyddat boende, riktade till män som har utsatts för, eller riskerar att utsättas för, våld i nära relationer”.¹

Då det av regeringsuppdraget framgår att ett ”intersektionellt perspektiv ska appliceras för att fånga upp eventuella samverkande faktorer som kan innebära särskild sårbarhet för våld”, ser Jämställdhetsmyndigheten att kartläggningen även bör omfatta våld i samkönade relationer, våld i ungas parrelationer, våld mot äldre män samt hedersrelaterat våld och förtryck (inkl. barn- och tvångsäktenskap), när detta våld utövas inom nära relationer. För att få en så heltäckande bild som möjligt av utsattheten och behovet av stöd och insatser, menar Jämställdhetsmyndigheten att det även kan bli aktuellt att i viss mån beröra situationen för pojkar 15–17 år som är utsatta för våld i nära relationer exempelvis i ungas parrelationer (se även *Avgränsningar*). Uppdraget kommer att genomföras med ett barnrättsperspektiv, ett hbtqi-perspektiv, ett funktionshinderperspektiv och ett jämställdhetsperspektiv.

Uppdraget ska delredovisas den 5 september 2024 och slutrapporteras senast den 31 mars 2025.

Utgångspunkter

Mäns utsatthet för våld i nära relationer är ett relativt outforskat område och det saknas således god kunskap om deras behov av och tillgång till stöd och skydd. Studier på området har inte heller alltid tagit hänsyn till att våld i nära relationer kan ske i olika kontexter, exempelvis heterosexuella män som utsätts för våld av en kvinnlig partner, våld inom samkönade relationer, pojkar och män som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck eller pojkar och män som utsätts för sexuell exploatering. Enligt tidigare forskning så uppger män som är utsatta för våld i nära relation att våldet främst är psykiskt. Män utsätts även för sexuellt våld, då oftare i samkönade relationer.² Enligt Brottsförebyggande rådet så är 15 procent av anmäld misshandel mot män utförda av en närstående.³

---

¹ Regeringsbeslut 2023-06-29 A2023/00985, sid. 8

² Se t.ex. [Mäns utsatthet för våld i nära relationer - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\) - Uppsala universitet \(uu.se\)](#) och [Hedersrelaterat våld och förtryck - Socialstyrelsen](#)

³ [Våld i nära relationer - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#)

Enligt EU:s brottsofferdirektiv ska medlemsstaterna ”säkerställa att brottsoffer erkänns och behandlas på ett respektfullt, hänsynsfullt, individuellt, professionellt och icke-diskriminerande sätt vid alla kontakter med verksamheter för stöd till brottsoffer och verksamheter för reparativ rättvisa eller behöriga myndigheter som är verksamma inom ramen för straffrättsliga förfaranden”.⁴

Då uppdraget innefattar både män som är utsatta och män som riskerar att utsättas för våld i nära relationer, avser Jämställdhetsmyndigheten att inom ramen för uppdraget kartlägga och analysera såväl upptäckt, stöd och skydd som våldsförebyggande insatser (främst på indikativ och selektiv nivå).

Avgränsningar

Då uppdraget avser mäns utsatthet för våld i nära relationer, kommer kartläggning och analys inte omfatta våld mot män som sker i andra sammanhang än inom nära relationer. Inte heller pojkars utsatthet innefattas i uppdraget, även om Jämställdhetsmyndigheten kan se att det inte alltid är möjligt att i kartläggningar av utsatthet dra en skarp gräns vid myndighetsåldern.

Eftersom Jämställdhetsmyndigheten har flera pågående, delvis överlappande, kartläggningsuppdrag kan viss kunskap och analys kring särskilda utsattheter i stället komma att redovisas inom ramen för andra kartläggningar där exempelvis hbtqi-personer eller äldre är i fokus. (Se *Samordning och samverkan med andra uppdrag och aktörer* nedan.)

Slutligen kan Jämställdhetsmyndigheten konstatera att det inom det aktuella uppdragets tidsramar inte är möjligt att genomföra en befolkningskartläggning för att få en total bild av omfattningen. Kartläggning av förekomst kommer därför att i detta skede ske med andra metoder (mer om det nedan). Givet rätt förutsättningar anser dock Jämställdhetsmyndigheten att en större undersökning av omfattning när det gäller bland annat mäns utsatthet för våld i nära relation, kan vara en viktig åtgärd och något som myndigheten skulle kunna ta sig an.

---

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU, Kap. 1, Artikel 1, Mål 1

GENOMFÖRANDE

I detta avsnitt beskrivs de insatser som Jämställdhetsmyndigheten planerar att genomföra för att kartlägga förekomsten av mäns utsatthet för våld i nära relation samt göra en analys av behovet av olika insatser, till exempel skyddat boende, riktade till män som har utsatts för, eller riskerar att utsättas för, våld i nära relationer. Detta för att bidra till en ökad upptäckt och förbättrade stöd- och skyddsinsatser till män i målgruppen, liksom utveckling av våldsförebyggande insatser.

Forsknings- och kunskapssammanställning

Jämställdhetsmyndigheten avser att inom ramen för uppdraget sammanställa en översikt över befintlig kunskap inom området. En sådan översikt kan komma att genomföras helt eller delvis med hjälp av externt anlitad(e) forskare.

Kunskapsöversikten ska innehålla forskning och grå litteratur om mäns utsatthet för våld i nära relationer, inom ramen för de sammanhang som beskrivits ovan (se *Uppdraget*). Översikten kommer även att inkludera en internationell utblick, med särskilt fokus på de nordiska länderna eftersom deras erfarenheter på området i stor utsträckning kan förväntas vara överförbara till en svensk kontext.

Syftet är att få en bild av befintlig kunskap samt kunskapsluckor när det gäller mäns utsatthet för våld i nära relationer, med särskilt fokus på insatser till den utsatta målgruppen.

Kartläggning av förekomst

För att kartlägga förekomsten av mäns utsatthet för våld i nära relationer planerar Jämställdhetsmyndigheten att i första hand sammanställa statistik och annat underlag som kan bidra till en samlad bild av omfattning samt förekomst av utsattheten.

Insamling och sammanställning av statistik avseende omfattning

Det finns ett begränsat antal omfattningskartläggningar när det gäller utsatthet för våld i nära relationer i allmänhet och utsattheten hos specifika grupper i synnerhet. I ett tidigare kartläggningssupplägg lyftes metodologiska svårigheter med att genomföra en befolkningskartläggning som kunde mäta omfattningen på ett sätt som skulle ge en rättvisande bild av utsattheten.⁵ Jämställdhetsmyndigheten menar att en befolkningskartläggning kan vara en viktig åtgärd för att få mer kunskap om omfattningen av våld i nära relationer, hos olika grupper, men att det då kan finnas anledning att ta ett bredare grepp utifrån exempelvis kön, ålder och olika typer av (särskilda) utsattheter. Det kan då behöva ske inom ramen för ett separat uppdrag, till Jämställdhetsmyndigheten och/eller annan lämplig myndighet, med tidsramar som tillåter planering, genomförande och analys av en sådan undersökning.

---

⁵ Socialstyrelsen (2019), *Ett liv utan våld och förtryck. Slutredovisning av uppdraget att genomföra en nationell kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck*, sid. 19–20

Inom ramen för detta uppdrag kommer Jämställdhetsmyndigheten därför i första hand kartlägga omfattningen av mäns våldsutsatthet i nära relationer genom att sammanställa uppgifter från befintliga källor, såsom:

- Brottsförebyggande rådets statistik över anmälda samt personuppljade brott. Även granskning av domar kan bli aktuellt.
- Inkomna samtal till Nationellt centrum för kvinnofrids (NCK) stödlinje för våldsutsatta män (och eventuellt statistik/uppgifter från andra stödfunktioner för våldsutsatta män”).

Befintliga kartläggningar

För att få en bild av omfattningen kan ovanstående statistik även kompletteras med underlag från befintliga kartläggningar av våldsutsatthet eller närliggande områden. Exempel på sådana kartläggningar kan vara:

- Nationella trygghetsundersökningen (återkommande)
- Folkhälsomyndighetens nationella folkhälsoenkät respektive SRHR-enkät (återkommande)
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) nationella ungdomsenkät (återkommande)
- Socialstyrelsens skade- och dödsfallsutredningar (återkommande)
- NCK:s befolkningsundersökning Våld och hälsa (2014)
- Jämställdhetsmyndighetens jämställdhetsundersökningar (återkommande) (se exempelvis *Undersökning om jämställdhet, relationer och våld* (2019) och *Undersökning om jämställdhet, psykisk hälsa och normer kring kön* (2022))
- Allmänna Barnhusets nationella studie om unga, sex och internet (2021)
- Jämställdhetsmyndighetens kartläggning om sexuell exploatering (2021:23)
- Karolinska institutets forskning om dödligt våld i ungas nära relationer (2023)

Parallellt med detta avser Jämställdhetsmyndigheten arbeta för att utveckla och komplettera de frågor som ställs i befintliga, återkommande kartläggningar för att de i högre grad ska omfatta även mäns utsatthet för våld i nära relationer.

Intervjuer med utsatta män

Jämställdhetsmyndigheten planerar dessutom att genomföra en intervjustudie med män som har utsatts för våld i nära relationer (i någon eller några av de former som beskrivs ovan under *Uppdraget*). Detta i syfte att beskriva både hur utsattheten kan ta sig uttryck och hur våldsutsatta män upplever myndigheters bemötande och stöd.

Kartläggning av insatser

En central del i uppdraget är att kartlägga och analysera våldsutsatta mäns behov av och tillgång till insatser, samt vad som behöver utvecklas när det gäller stöd och bemötande.

Pågående forskning

Under perioden 2023-10-01 till 2026-09-01 bedriver Umeå universitet ett forskningsprojekt om socialtjänstens hjälp och stöd till män som utsatts för våld i nära relation. Projektet ska undersöka hur stödet påverkas av männens villkor och behov, yrkesverksammas attityder och arbetssätt samt socialtjänstens organisatoriska villkor.

Detta för att ”förstå och förklara förutsättningar och processer som har betydelse för socialtjänstens insatser till våldsutsatta män”.⁶

Jämställdhetsmyndighetens förhoppning är att löpande under regeringsuppdraget kunna inhämta erfarenheter från projektet, som kan bidra till analysen av behovet av stöd och insatser till män som har utsatts för våld i nära relationer.

Forskning på området pågår också vid Linnéuniversitetet, med fokus på mäns erfarenheter av att ha varit utsatta för våld av en kvinnlig partner. Inom forskningsprojektet genomförs intervjuer med både utsatta män, yrkesverksamma samt ideella organisationer.⁷

Intervjuer med kommuner, regioner och andra verksamheter

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har inom ramen för sin kvinnofridsatsning undersökt vilka insatser våldsutsatta har fått av kommunernas socialtjänster. De planerar att utifrån detta underlag göra en fördjupad granskning av insatserna till de män som sökt stöd hos socialtjänsten. Jämställdhetsmyndigheten har tagit en inledande kontakt med SKR för att diskutera hur samverkan och utbyte kan ske kring resultaten och fördjupningsstudien.

Utifrån ovanstående är det inte aktuellt för Jämställdhetsmyndigheten att genomföra en egen enkät avseende kommunernas stöd och insatser till män som är utsatta för våld i nära relationer. Jämställdhetsmyndigheten kommer dock att utföra fördjupande intervjuer med yrkesverksamma inom socialtjänst, sjukvård och andra verksamheter som möter män som är eller riskerar att bli utsatta för våld i nära relationer. Detta i syfte att ta del av yrkesverksammas erfarenheter och perspektiv samt få en ökad kunskap om vilka insatser som erbjuds till målgruppen.

Dessutom ska underlag inhämtas från samtalen till NCK:s stödlinje för män, exempelvis när det gäller vilka hinder som kan finnas för att söka stöd.

Jämställdhetsmyndigheten kommer även att ta kontakt med civilsamhällesorganisationer som riktar sig till våldsutsatta hbtqi-personer, personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck samt våldsutsatta personer med funktionsnedsättning, som inom ramen för sin verksamhet möter och erbjuder stöd till våldsutsatta män.

Samordning och samverkan med andra uppdrag och aktörer

I genomförandet kommer samordning att ske med flera andra av Jämställdhetsmyndighetens kartläggande uppdrag:

- Uppdrag att kartlägga och sprida information om våld i ungas parrelationer (A2023/00985)
- Uppdrag att kartlägga kunskap om våldsutsatthet bland äldre personer (A2023/00925)

---

⁶ [Socialtjänstens hjälp och stöd till män som utsatts för våld i nära relation: förutsättningar, stödinsatser och resultat \(umu.se\)](#)

⁷ [Caroline Emma Hansén | lnu.se](#)

- Uppdrag att kartlägga hbtqi-personer utsatthet för våld i nära relationer och analysera behov av insatser (A2023/01065)
- Uppdrag att kartlägga och analysera förekomsten av barnäktenskap, tvångsäktenskap och månggifte i Sverige samt andra närliggande frågor (A2023/01238)
- Uppdrag att ta fram en kunskaps- och forskningsöversikt om hedersrelaterat våld och förtryck med internationella perspektiv samt att genomföra kompetenshöjande insatser (A2023/01354)

Det pågår även arbete inom andra myndigheter med uppdrag som är relevanta för kartläggningen av våld mot män i nära relationer:

- NCK:s uppdrag om nationellt telefonstöd till våldsutsatta män respektive transpersoner (A2021/02054)
- Myndigheten för delaktighets (MFD) uppdrag att utarbeta metodstöd till statliga myndigheter respektive kommuner för deras systematiska arbete med att förebygga, upptäcka och uppmärksamma våldsutsatthet och våldsutövande bland personer med funktionsnedsättning. (S2023/01528)
- MFD:s uppdrag om fördjupad kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning (S2023/02178)

Dialogmöten med myndigheter och civilsamhälle

Jämställdhetsmyndigheten kommer, i enlighet med regeringsuppdraget, löpande inhämta kunskap och synpunkter från NCK och Folkhälsomyndigheten. Inledande möten har ägt rum, för att diskutera genomförande av och samverkan kring uppdraget.

Utöver de myndigheter som är inskrivna i uppdraget avser Jämställdhetsmyndigheten även föra dialog med exempelvis Socialstyrelsen, Myndigheten för delaktighet, Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, länsstyrelserna, SKR samt organisationer från civilsamhället som är relevanta för uppdraget. Syftet med dialogmötena är att inhämta erfarenheter och kunskap kring mäns utsatthet för våld i nära relationer, liksom särskilt utsatta grupper.

Jämställdhetsmyndigheten | Box 73, 42422 Angered | Besöksadress: Angereds torg 9
031-3929000 | info@jamstalldhetsmyndigheten.se | www.jamstalldhetsmyndigheten.se